herpy

SKILDPADDER

Leopardskildpadde

Stigmochelys pardalis

Stigmochelys pardalis er en stor, rolig og planteædende landskildpadde fra Afrikas savanner med sort-gule leopardpletter på et højt hvælvet skjold. Den bliver typisk omkring 40 cm og kan leve i 50-100 år. Den kræver derfor en meget stor udendørs indhegning om sommeren, varme og UVB indendørs resten af året og en fiberrig kost af græs og vilde planter.

Familie: Testudinidae Engelsk: Leopard Tortoise Tidligere navn: *Geochelone pardalis; Testudo pardalis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**30-45 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**13.000-20.000 g**
Levetid	**50-100 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**320 × 160 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-32 °C**
Hotspot	**35-40 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**40-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**5-30 æg**
Kuld pr. år	**1-7**
Inkubation	**150-450 dage** ved 28-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr (som alle landskildpadder, Testudinidae spp.). Køb og salg kræver derfor dokumentation for lovlig oprindelse, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES- og EU-papirer. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Stigmochelys pardalis er en stor landskildpadde med et højt, hvælvet skjold (carapax) med næsten lodrette sider. Mål i teksten er skjoldlængden. Unge og yngre voksne dyr er tegnet med sorte pletter, streger og striber på gul bund, og tegningen har givet arten dens navn: *pardalis* kommer af latin *pardus*, leopard. Hos ældre dyr falmer tegningen til et ensartet brunt eller gråt. Hoved og lemmer er gule, brune eller grålige.

De fleste voksne dyr er 30-45 cm og vejer omkring 13 kg, men størrelsen varierer meget med oprindelsen: dyr i den nordlige og sydlige del af udbredelsen bliver størst, op til 20 kg, og et usædvanligt stort dyr kan nå 70 cm og 40 kg. Hunnerne bliver ofte, men ikke altid, større end hannerne. Hannen har et indadbuet bugskjold og en større hale. Arten er verdens fjerdestørste landskildpadde og i Afrika kun mindre end *Centrochelys sulcata*.

Slægten *Stigmochelys* har kun denne ene art. Der er blevet skelnet mellem to underarter, *S. p. pardalis* fra det sydlige Afrika og *S. p. babcocki* fra øst, men nyere arbejder støtter ikke opdelingen, og den bruges ikke her. Uden kendt oprindelse er det svært at se, hvor et voksent dyr kommer fra, fordi størrelse og farve varierer så meget, og dyr fra Etiopien og Somalia kan blive meget store. Arten er tidligere blevet kaldt *Geochelone pardalis* og *Testudo pardalis*.

S. pardalis er en stille og fredelig skildpadde. Den klatrer ikke og graver ikke, og den viser ikke den aggressive parring, biden og ramning, som middelhavsarterne gør. Den er sky og trækker hoved og ben ind, men lærer med tiden sin holder at kende og kommer til for at få mad. Det er dog stadig et dyr, der bliver 50-100 år og kræver rigtig plads: en voksen skildpadde har brug for en stor udendørs indhegning og vejer 13 kg eller mere. Den passer ikke til en lejlighed, og i Danmark skal den bo indendørs det meste af året.

Udbredelse og levested

Stigmochelys pardalis er udbredt i de tørre og savanneagtige egne af det østlige og sydlige Afrika, fra Sydsudan og Somalia i nord gennem Etiopien, Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda og Burundi til Den Demokratiske Republik Congo, Angola, Zambia, Malawi, Mozambique og Zimbabwe og videre sydpå til Namibia, Botswana, Eswatini, Lesotho og Sydafrika, hvor den når Kapprovinsen. Den mangler som regel i de fugtige skovområder i Centralafrika.

Den findes fra havniveau op til omkring 2.900 m og har flere forskellige levesteder end nogen anden afrikansk landskildpadde. Arten er almindelig i det meste af udbredelsen. Fangst til dyrehandlen, afbrænding af landbrugsjord og jagt til føde er mulige trusler, men har endnu ikke ført til mærkbar tilbagegang. En stigende del af dyrene i handlen er opdrættet i fangenskab.

> **Oprindelig udbredelse:** Sydsudan, Etiopien, Somalia, Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda, Burundi, Congo-Kinshasa, Angola, Zambia, Malawi, Mozambique, Zimbabwe, Namibia, Botswana, Sydafrika, Eswatini og Lesotho.

LEVESTED

S. pardalis lever i savanne, græssletter, tornekrat og halvtørre buskområder. I meget varmt og meget koldt vejr søger den ly i forladte huler gravet af ræve, sjakaler og jordsvin; selv graver den ikke, bortset fra reden. Den er dagaktiv, men mindre aktiv i de varmeste perioder og i den tørre tid.

Temperaturen i det meste af området ligger mellem 21 og 38 °C, men i dele af udbredelsen kan det fryse. Arten sidder gerne på skråninger i solen. Den lever af græs, tidsler, saftige planter og andre urter og spiser bær og frugter, når de findes. Den gnaver også i knogler og lignende for at få kalk, som den bruger til skjold og æggeskaller.

Æg og unger har mange fjender, blandt andre *Varanus albigularis*, *Bitis arietans*, sjakaler og kråger. De voksne har få naturlige fjender, men løver og hyæner er enkelte gange set angribe dem.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

Pasning

TERRARIET

Voksne dyr skal have en udendørs indhegning, når vejret tillader det, i Danmark typisk kun i de varmeste sommermåneder (se Temperatur). Et par kan holdes på omkring 3 × 3 m, men mere er bedre. Murene skal være mindst 45 cm høje og uigennemsigtige, så dyret ikke kan se igennem, og de kan være af træ eller blokke. Arten klatrer ikke og graver ikke, så flugt er sjælden. Indret indhegningen med buske, græs og et skjul, og lad en del være bar jord, fordi hunnerne graver rede der. Lidt kuperet terræn er godt, for arten soler sig på skråninger og graver gerne reden i dem. Hegn mod rovdyr og hunde.

Resten af året bor dyret indendørs, fx i et stort foderkar, et plastbassin eller en stor indhegning på gulvet. Angivelserne for indendørs plads svinger fra 180 × 120 cm for et par til 8 gange skjoldlængden i længden og 4 gange i bredden, altså 320 × 160 cm for et dyr på 40 cm. Da dyret i Danmark bor indendørs det meste af året, er det større mål minimum i boksen. Større arealer betyder også, at bunden skal skiftes sjældnere.

I korte perioder og om natten kan bunden være avispapir. I en fast opstilling passer græsafklip, tørv, havejord eller en blanding af muldjord og sand. Lav forskellige mikroklimaer: et varmt, let fugtigt skjul og et tørt område under varmelampen. En uigennemsigtig kant på 15-30 cm forneden dæmper, at dyret går frem og tilbage langs siderne.

TEMPERATUR

Indendørs holdes 24-32 °C om dagen, og solpladsen skal være omkring 35 °C. For den beslægtede *Centrochelys sulcata* angives 38-41 °C på solpladsen, og boksens 35-40 °C dækker begge. Om natten er 20-24 °C passende; tallet er lånt fra *C. sulcata*.

Arten går ikke i vinterhvile. I naturen ligger temperaturen mellem 21 og 38 °C det meste af året. Afhængigt af stuetemperaturen kan der være brug for varme om natten eller om dagen, så dyret kan varme sig op til det, fordøjelsen kræver. Brug halogenlamper til solpladsen og keramiske varmelegemer, infrarøde lamper eller varmepaneler til lysløs baggrundsvarme.

Udendørs tåler dyret et bredere temperaturområde, men flyt det indendørs eller giv varme, når nætterne falder til 10-15 °C, eller når dagtemperaturen ikke når 21 °C. Kulde giver luftvejsproblemer, som bliver til lungebetændelse, hvis de ikke rettes.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden er ikke dokumenteret for arten; 40-70 % i boksen er et skøn. Arten kommer fra savanne og halvtørre områder og er ikke en fugtig art. Skiftende mikroklimaer er vigtigere end ét tal: giv altid et fugtigt skjul med fugtet bund i den kølige ende, så dyret kan vælge.

Hos den beslægtede *Centrochelys sulcata* deformerer kronisk udtørring skjoldet, så skjoldpladerne vokser op i pyramider, og for unge dyr kan det være livstruende. Det er derfor vigtigt, at ungdyr ikke tørrer ud.

Dyrene drikker gerne stående vand. Sæt en lav vandskål, og kontrollér og rengør den dagligt. Skålen må ikke være så dyb, at dyret kan sidde fast. Nyudklækkede dyr skal soppes en til to gange om ugen i lunkent, lavt vand, hvor de drikker og ofte afgiver afføring.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

UVB eller naturligt sollys er nødvendigt, fordi dyret ellers ikke danner vitamin D3 og ikke kan optage og bruge kalken. Ferguson-zone 3 er et skøn. Tallene her er lånt fra *Centrochelys sulcata*: et UV-indeks på 4,0-6,0 på solpladsen.

Brug et T5 HO-rør med 10-12 % UVB i et reflekterende armatur. Røret skal hænge 36-41 cm over dyrets ryg uden net imellem og 23-31 cm, hvis der er net. UVB-rør mister styrke og skal skiftes jævnligt. Kviksølvdamplamper giver både UVB og varme. Lyset skal være tændt omkring 11 timer om vinteren og 13 timer om sommeren, og en ekstra, kraftig dagslyslampe på omkring 6.500 K gør opstillingen lysere.

Sol udendørs er bedst, og her er kunstigt lys unødvendigt, men dyret skal altid kunne søge skygge.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

S. pardalis er en græsæder og skal have en fiberrig og kalkrig kost. Græsning er grundlaget: blandet græs og urter, som man selv kan dyrke i indhegningen, for eksempel lucerne og græsser. Om sommeren er vilde planter som mælkebøtte, kløver, vejbred, katost og tidsel gode, men kun planter, du kender sikkert, og som ikke er sprøjtet.

Supplér et par gange om ugen med bladgrønt som grønkål, majroetop, sennepsblade, mælkebøtte (blade og blomster), hibiscus (blade og blomster), endivie og vinblade. Opuntia-blade (kaktusblade uden torne) er velegnede. Græskar, squash og andre grøntsager kan være en mindre del af kosten. Færdigfoder til landskildpadder kan indgå.

Frugt: angivelserne svinger fra højst 5 % af kosten til slet ingen frugt (for *C. sulcata*). Den sikre vej er at holde sig til græs og urter.

Ungdyr fodres hver dag. Drys maden let med kalk flere gange om ugen til de små. Med varieret kost og UVB er multivitaminer ikke nødvendige. En sepiaskal i opstillingen giver kalk, og dyret bider i den og holder samtidig næbbet slidt. Giv maden på en tallerken eller en bakke, så dyret ikke æder bundmaterialet.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

S. pardalis er dagaktiv, sky og rolig. Den trækker hoved og ben ind ved forstyrrelse, men lærer med tiden at kende sin holder og går hen for at få mad. Den bør håndteres sjældent og er ikke et kæledyr til små børn.

Skal du løfte dyret, så tag det nedefra og støt både krop og ben med to hænder; et fald kan skade eller dræbe. Vask hænder før og efter.

I modsætning til middelhavsarterne og *Centrochelys sulcata* er arten ikke territorial, så flere hanner og hunner kan holdes sammen. I parringstiden slås hannerne dog ved at ramme hinanden og jagte hunnerne, som de kan støde til underkastelse. Hold derfor flere hanner kun i en stor indhegning, og vær klar til at skille dyrene. Et enkelt dyr trives også udmærket.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har et indadbuet bugskjold og en større hale end hunnen. Hunnerne er ofte større, men ikke altid, for størrelsesforskellen afhænger af oprindelsen. I naturen bliver dyrene kønsmodne efter 12-15 år, så avl kræver tålmodighed.

PARRING

Hannerne kæmper om hunnerne ved at ramme og skubbe hinanden. De følger efter en hun over længere afstand og kan ramme hende til underkastelse. Under parringen grynter hannen. Hold øje med dyrene, når de sættes sammen, og skil dem ad, hvis en han er for hård ved en hun eller en anden han.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 5-30 æg pr. kuld (angivelserne svinger fra 5-30 til 6-20) og 1-5 kuld med omkring 4-6 ugers mellemrum, i nogle sæsoner op til 7. I naturen lægges æggene fra maj til oktober, men tidspunktet afhænger af oprindelsen. Hunnen graver hullet med bagbenene; det er det eneste, arten graver. Hun skal derfor have bar jord eller en bakke med fugtig, løs jord.

INKUBATION

Æggene lægges i en plastboks med havejord, vermiculit, perlit eller tørv og ruges ved 28-32 °C. Varme giver flest hunner, kølig rugning flest hanner. Æg fra nogle oprindelsessteder har gavn af en kold periode på 30 dage eller mere ved 18-21 °C, som bryder diapausen og får fosteret i gang; er klækningen dårlig, er det værd at prøve.

Rugetiden er 5-15 måneder (150-450 dage) og afhænger af temperaturen og oprindelsen.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne opdrættes næsten udelukkende indendørs, så du kan overvåge fødeindtaget og temperaturen og beskytte dem mod rovdyr. Fodr dem dagligt, drys maden med kalk flere gange om ugen, og sopp dem en til to gange om ugen i lunkent vand. Hold dem fugtigt og varmt nok til, at skjoldet vokser glat. Skjoldet kan blive deformeret ved tørhed, og ungerne skal have et fugtigt skjul.

Sundhed og typiske fejl

Luftvejsproblemer opstår, når dyret bliver kølet ned eller holdes under dårlige forhold. Tegnene er besværet vejrtrækning, næseflåd, åben mund, hævede øjne, sløvhed og manglende appetit. Små problemer kan rettes med mere varme, men uden behandling kan de udvikle sig til lungebetændelse. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis symptomerne varer ved.

Typiske fejl i pasningen: - For lidt varme og for lave nattemperaturer, især udendørs i danske efterårs- og forårsnætter. - For lidt UVB eller kalk, der giver svage knogler og skjold. - Tørke, der kan give deformeret skjold og dehydrering, især hos unger. - Bundmateriale, der sluges sammen med maden.

Vej dyret regelmæssigt. Et pludseligt vægttab er ofte første tegn på sygdom, og krybdyr skjuler sygdom. Vask hænder før og efter kontakt med dyret og dets udstyr.

Et nyt dyr bør i karantæne, før det kommer sammen med andre.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.